

Procesy życia i jego przemiany

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój osoby

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Osiąganie dojrzałości

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Znajomość siebie i panowanie nad sobą

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Osiągnięcie dojrzałości psychicznej, obejmującej sferę intelektualną, uczuciową, społeczną i moralną, wymaga przejścia przez osobę złożonego procesu rozwoju.
- Osiąganie dojrzałości można rozumieć jako proces przemian, zmierzający do umiejętnego i twórczego kierowania sobą.

- Poznanie i akceptacja samego siebie jest podstawą podejmowania trudu nad własnym rozwojem.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Pełen rozwój człowieka zakłada pracę nad pozytywnymi cechami charakteru przy równoczesnej walce z wadami.
- Dążenie do samorealizacji daje poczucie szczęścia, pomimo że ta samorealizacja bywa okupiona trudnościami.
- Podstawą dojrzałości osobowej człowieka jest realne poznanie świata, odróżnianie prawdy od pozorów, posiadanie własnych sądów i umiejętność właściwej oceny.

Zasady

- Staram się panować nad skrajnymi stanami moich emocji i uczuć.
- Kontroluję swoje emocje, by dostosowywać je odpowiednio do społecznych zasad postępowania.
- Uczę się podporządkowywać uczucia niższe (np.: zazdrość, pycha) cnotom: skromności, bezinteresowności, poświęcenia, dobroci itd.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Wygórowane ambicje wobec dziecka mogą stać się przyczyną jego kompleksów.
- Bunt, załamanie, rozczarowanie sobą są normalnymi procesami dojrzewania młodego człowieka.
- Od rodziców młody człowiek uczy się odpowiedzialnego przeżywania swojej seksualności.

Zasady

- Towarzyszę dziecku w jego dojrzewaniu i wyborach dróg życiowych, nie narzucam mu jednak swoich oczekiwań i wizji.
- Rozmawiam z młodym człowiekiem o błędnym pojmowaniu miłości – utożsamianiu jej ze zmysłowością, zaspokajaniem pożądliwości.
- Pomagam młodemu człowiekowi zachować dystans w stosunku do poznawanej i ocenianej rzeczywistości życia.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Należy zachować proporcje między ukazywaniem zalet i wad wychowanka.
- Formacja nauczyciela winna opierać się na doskonaleniu się pod względem indywidualnym i społecznym.
- Rolą nauczyciela jest wydobyć z ucznia jak najwięcej dobra oraz pomóc mu w jego rozwoju.

Zasady

- Na wybranych przykładach ukazuję uczniom konieczność dojrzewania do miłości.
- Staram się rozbudzić wśród uczniów zainteresowanie procesami życia ludzkiego.
- Uważam, by pochoptą oceną nie zagłuszyć pozytywnych cech ucznia.
- Promuję zachowanie czystości przedmałżeńskiej.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie dobierają się w pary (osoby płci odmiennej) i dzielą na dwa zespoły. Każda para z pierwszej grupy ma za zadanie napisać 10 punktów na temat: *Jak chciałbym/chciałabym być kochany/a przez moją żonę/męża?* Drugą grupę stanowią pary, które piszą 10 punktów na temat: *Moja miłość do męża/żony.* Losowo wybrana osoba z zespołu pierwszego zostaje połączona z odpowiednią osobą z zespołu drugiego. W ten sposób otrzymujemy wypowiedzi, które dają nam obraz pojmowanej przez uczniów miłości. Przygotowuje to ich tym samym do jej realizacji.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek posiada obiektywny osąd swoich wad i zalet. Rozumie procesy, jakie się w nim dokonują i umie spokojnie je przeżywać. Potrafi panować nad swoją zmysłowością, uczuciami i emocjami. Jest przystosowany do życia społecznego, odpowiedzialny, zdolny do poświęceń, ale również świadomy swojej wartości. Potrafi kierować się sumieniem i żyć wartościami nawet w sytuacji, gdy spotyka się to z dezaprobatą ze strony innych osób.

1.10. ZAGROŻENIA

Zdarza się, że rodzice po zdaniu przez dziecko egzaminu dojrzałości zwalniają się od odpowiedzialności za jego wychowanie i traktują go jak równorzędnego partnera. Młodzi, stojący u progu dorosłego życia, pozbawieni oparcia, autorytetu i porady, padają ofiarą własnej naiwności, niewiedzy i braku doświadczenia. Inną niebezpieczną postawę prezentują rodzice, którzy roztaczając nad młodym człowiekiem zaborczą i autorytarną opiekę, ograniczają jego wolność samostanowienia, podejmowania decyzji i osobistych wyborów – elementów niezbędnych do osiągnięcia dojrzałości osobowej.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Zmiany są naturalnym procesem życia. Dzięki zmianom zauważamy nowe możliwości i patrzymy na życie z różnych perspektyw. Młodzież wybierając drogę dla siebie, powinna próbować, testować, sprawdzać, czy dany kierunek jej odpowiada. Zdolność do podejmowania decyzji i konsekwencji z niej płynących są niezbędne do osiągnięcia dojrzałości osobowej.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

„Zapasy z życiem” to książka o wierze w drugiego człowieka, o dojrzewaniu i odnajdywaniu własnej roli w świecie. Główny bohater – Jun jest zbuntowanym nastolatkiem, który porzucił szkołę i rodzinę. Mistrz sumo, którego chłopiec często mija na ulicy, zdaje się nie zauważać jego drobnej postury i ciągle mówi mu, że „widzi w nim grubego gościa”. Jego upór sprawia, że odwiedza szkołę sumo, w której chłopiec rozpoczyna naukę tej japońskiej sztuki walki. Pod jej wpływem odkrywa w sobie siłę i zyskuje wiarę we własne możliwości.

Następnej niedzieli obudziłem się rano całkowicie zadowolony z siebie, poskładałem swoje rzeczy, posprzątałem pokój i zjawiłem się przed moim mentorem. [...]

- Kończę, mistrzu. Nie wejść więcej na dojo.
- Dlaczego? Ważysz dziewięćdziesiąt pięć kilo i w końcu odnosisz sukcesy.
- Właśnie: odnoszę sukces! Cel był taki, żeby odnieść sukces. Rozwinąć się, zapanować nad sobą, zakwalifikować się do turnieju sumo. Ale moim celem nie było nigdy to, żeby zostać mistrzem, a tym bardziej wielkim mistrzem. Czyż nie mam racji?
- Tylko ty to wiesz. [...]
- No więc grubego gościa już w sobie dojrzałem: to ktoś, kto zwycięża nie innych, ale siebie samego; gruby gość to to, co we mnie najlepszego i co mnie wyprzedza, prowadzi, inspiruje. No więc widzę już w sobie grubego gościa. Teraz schudnę i zacznę studiować, żeby zostać lekarzem. Jego twarz pojaśniała z radości.
- Dziękuję mistrzu, za to, że mnie skierowałeś na dobrą drogę; pokazałeś mi, że jestem zdolny nią podążać.
- Masz rację, Jun. Celem nie jest koniec drogi, tylko posuwanie się naprzód.

E. E. Schmitt, *Zapasy z życiem*, w: J. Kościelczyńska, M. Chmiel, M. Szulc, A. Gorzałczyńska-Mróz, *Nowe słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy siódmej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2017, s. 82.

Jun, który każdego dnia w szkole Shomintsu przechodzi przemianę, dojrzewa do podejmowania rozsądnych decyzji. Jego życie diametralnie się zmieniło, odkąd zaczął trenować. Pokonywanie przeszkód nadaje życiu tempa i pozwala delektować się odniesionym sukcesem. To potwierdza, że poznanie siebie sa-

mego, wyznaczanie nowych celów prowadzi do umiejętnego kierowania sobą i podejmowania trudu nad własnym rozwojem.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Musisz się zdobyć na pytanie o życie wieczne. Albowiem „przemija postać tego świata” (1 Kor 7,31). I każdy z nas jest poddany jego przemijaniu. Człowiek rodzi się z perspektywą dnia swojej śmierci w wymiarze świata widzialnego. Równocześnie – człowiek, którego wewnętrzną racją bytu jest, aby przerastał siebie, nosi w sobie także to wszystko, czym przerasta świat. To wszystko, czym człowiek – tkwiąc w świecie – przerasta świat w samym sobie, tłumaczy się obrazem i podobieństwem Boga, które wpisane jest w istotę ludzką od początku. I to wszystko, czym człowiek przerasta świat, nie tylko uzasadnia pytanie o życie wieczne, ale czyni je wręcz nieodzownym. Jest to pytanie, które ludzie zadają sobie od dawna, nie tylko w obrębie chrześcijaństwa, również i poza nim. Musicie zdobyć się na odwagę, aby je również postawić, tak jak młodzieniec z Ewangelii. Chrześcijaństwo uczy nas rozumienia doczesności z perspektywy

królestwa Bożego, z perspektywy życia wiecznego. Bez tej perspektywy doczesność, choćby najbogatsza, choćby najwszechstronniej ukształtowana, nie przynosi człowiekowi na końcu niczego innego, jak tylko: konieczność śmierci. Istnieje antynomia pomiędzy młodością a śmiercią. Śmierć wydaje się daleka od młodości. Tak. Skoro jednak młodość oznacza projekt całego życia, projekt zbudowany wedle kryterium sensu i wartości, nieodzowne jest również w młodości pytanie o kres. Pozostawione samemu sobie doświadczenie ludzkie mówi to samo, co Pismo Święte: „postanowione jest człowiekowi raz umrzeć” (Hbr 9,27). Pisarz natchniony dodaje: „a potem sąd” (Hbr 9,27). Chrystus zaś mówi: „Ja jestem zmarłych wstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki” (J 11,25). Pytajcie zatem Chrystusa, jak młody człowiek w Ewangelii: „Co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?” (Łk 10,17).

Jan Paweł II, List do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży, *Parati semper*, Rzym, 31.03.1985, w: tamże, *Nauczanie papieskie VIII*, 1, 1985, wyd. Pallottinum, Poznań 2003, s. 415.

W kolejnych, następujących po sobie dniach, człowiek ma różnorakie nadzieje, małe i większe – różne w różnych okresach życia. Czasami może się wydawać, że spełnienie jednej z tych nadziei zadowoli go całkowicie i że nie będzie potrzebował innych nadziei. W młodości może to być nadzieja na wielką i zaspokajającą miłość; nadzieja na zdobycie pozycji, odniesienie takiego czy innego sukcesu określającego przyszłe życie. Kiedy jednak te nadzieje spełniają się, okazuje się z całą wyrazistością, że w rzeczywistości to nie było wszystko. Staje się ewidentne, że człowiek potrzebuje innej nadziei, która idzie dalej. Staje się jasne, że może zaspokoić go jedynie coś nieskończonego, co zawsze będzie czymś więcej niż to, co kiedykolwiek może osiągnąć.

Benedykt XVI, enc. *Spe salvi*, 30, wyd. M, Kraków 2007.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Umiem cierpieć będę, umiem i obfitować. Do wszystkich w ogóle warunków jestem zaprawiony: i być sytym, i głód cierpieć, obfitować i doznawać niedostatku. Wszystko mogę w Tym, który mnie umacnia (Flp 4,12-13).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

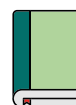
Prawdziwy rozwój obejmuje całego człowieka. Chodzi o to, by rozwijać zdolność każdej osoby do odpowiedzi na jej powołanie, a więc na wezwanie Boże (KKK 2461).

Por. KKK 588; 821; 1034; 1036.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Benedykt XVI, enc. *Spe salvi*, 30, wyd. M, Kraków 2007.

Braun-Gałkowska M., *Trudne pytania. Listy o życiu i miłości*, Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, Olsztyn 1990.

Dąbrowski K., *W poszukiwaniu zdrowia psychicznego*, wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1996.

Gała A.E., *Uwarunkowania wychowawcze dojrzałej moralności*, Katedra Psychologii Wychowawczej KUL i Oficyna Wydawnicza Lew, Lublin 1992.

Jan Paweł II, List do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży, *Parati semper*, Rzym, 31.03.1985, w: tamże, *Nauczanie papieskie VIII*, 1, 1985, wyd. Pallottinum, Poznań 2003, s. 410-435.

- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Laskowski J., *Odpowiedzialny wybór małżonka*, Oficyna Przeglądu Powszechnego, Warszawa 1993.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Płużek Z., *Psychologia pastoralna*, wyd. Instytut Teologiczny Księży Misyjnych, Kraków 1991.
- Rozwój osoby w Kazimierza Dąbrowskiego teorii dezintegracji pozytywnej. Materiały konferencji*, red. C. Cekiera, I. Niewiadomska, wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1997.
- Wiśniewska-Roszkowska K., *I Ty kiedyś założysz rodzinę*, wyd. Michalineum, Warszawa 1990.